

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Mind-Szent-Havának
(Októbernek) 30-dik napján,
1792-dik Esztendőben.

B é t s.

Nápolyból írják, hogy a' F. Tsászárnak,
és a' Nápolyi Korona-Örökösének Neve-
napját fényes pompával inneplette Okt. 4-
dikén a' Nápolyi Udvar. A' *Belvedere* nevű
Kir. mulató Helyben feles számú Méltóságok
vendégeltettek - meg ez nap, kik között volt
a' Tsász. Kir. Felség' Követe, Gróf *Eszter-
házy* ő Excellentiája is.

T t

Hertzeg

Hertzeg *Eszterházy Antalné*, a' ki, v'égé lévén a' Tsászári Koronázásnak, el-kisérte v'olt *Frankfurtból* kedves Férjét *Freyburgba*; most vissza érkezett onnan *Bétsbe*.

A' *Saxen-Gothai*, és *Altenburgi* Hertzegi Ház' Belső Tanácsosának, 's *Bétsi* Követének, *Von der Lith Vilhelm Henrik* Úrnak személlýében erőssítetett meg a' *Saxóniai* Háznak *Ernestina-Linedja*, Okt. 20-dikán, a' Fels. Tseh Országi Király által, *Saalfeld* nevezetű Uradalomnak feudatárium jussal való birásában, mint jelentettük vala közéletbbi Hírmondónkban. Eggy ezen derék Ur, Európának leg-nagyobb Diplomátikussai között. — Hogy az *Anspach*, és *Bayreuthi Markgráfságok*, által-mentek a' *Prussziai* Király' birtokába: úgy v'olt a' hire, hogy ide fogná hagyni *Von der Lith* Úr *Béts* Városát; de tsak ugyan meg-nyerte ő *Prussziai* Felségétől, hogy minekutánna már 42 esztendőktől fogva lett volna szereztsége Ministerségét folytatni *Bétsben*: ugyan itt végezhesse érdemekkel tellyes életét. — Követségi Tanácsosságot visel mellette a' Fia, *Von der Lith Guštáv Lajos* Úr. Ez, a' Feudum-vételkor, mint Követség-Titoknokja úgy jelent meg a' F. Udvarnál; azért is az oda lett fel-menetel', valamint szintén a' vissza jövetel' alkalmatosságával maga ült egy két lovas hintóban, mellyet követett a' Követség' két Gavallérjainak hintajok. Ezen két hintókat, két hat lovas hintók előzték meg. Az elsőben ültek öreg *Von der Lith*, és *Haffner* Képviselő Urak; a' másik üressen ment.

Magyar

M a g y a r O r s z á g.

*Szabadszállásról (a' Kis-Kúnságból), Okt.
10-dikén.*

„Októb. 9-dike' éjtszakáján, esett a' havas esső; azonban *Somogyi Jánosné* meg környékeztek a' szülés' fájdalmai. El-szaladt egy kis Leány a' Bábáért; de ez, mindjárt nem mehetett, mert más vajúdó (szüléshez közelgető) Affzonnyal volt dolga. — *S. Jánosné*, nem győzi várni a' Bábát; minek-okaért bé fedvén fejét egy lepedővel, maga meg-indul érette. De mi történik? — Az útnan meg-állítja a' kitsin, a' nagyobbikat. Minden idegen segítség nélkül ki-jő a' fergeteges világra a' magzat, kit is az édes Anya bé-burkol a' nálla lévő lepedőbe. Eleget kiabált segedelemért, de a' szélveszes fergetegben senki sem ébredt-fel a' szomszédok közzül. Ebből a' Bába semmit sem tudott. Kélsen lévén a' másik betegjével, siet sebessen *S. Jánosné*hoz. Hát ezt, az úton talállya. Tsak el-hül, e' véletlen látáson. Meg-fogván tehát azt kezénél fogva haza vezeti, 's dolgát végezvén körülötte, le-fekteti. Azt vallya felölle, hogy semmi baja nintsen; a' magzat felöl pedig, úgymint a' mellyet, meg-kereszteltetésekor szemeimmel láttam, magam irhatom, hogy ép, és egészséges. — Meg-tetűzik ezen történetből, ha én nem mondom is — *Somogyi Jánosné*, egy szorgalmatos dolgos Magyar Affzony.

Esmerek én *Szabolts Vármegyében* is egy közönséges Nemes Affzonyt, a' ki, első
T t 2 mag.

magzattyával terhes lévén, a' szülés' éjszakáját meg-előzött napon, egész lugzó ruhát maga mosott-ki a' jég' hátán; estve, egy nagy kötél szalmát vitt haza a' szomszéd szérüs kertből; 's hajnalra meg-látta szerentséssen első szülöttjét."

Veszprémből, Októb. 21-dikén.

„*Baranya* Vármegyében múltván egy kevés ideig, szerentsém volt, közelebbről való esmerettségére jutni Nagy Méltóságú *Galántai Gróf Eszterházy László* Pétsi Püspök Úr ö Excellentziájának. Tsudálva néztem én ezen Méltóságnak kegyességét: 's minden alatta-valóihoz, és még az idegenekhez is készen járuló kegyelmén, 's maga megalázásán különösen meg-újjúltam. Bizonyára nem abban helyhezheti ö Kegyelmessége a' maga fényes, 's tündöklő Méltóságának valóságos mivoltát, hogy szüntelen nagy Urak', 's magához hasonlók' társaságát keresse; hanem inkább, eredeti Méltóságáról is több izben meg-felejtkezvén, a' Megyében lévő Lelki Pásztorok' barátságos társaságába elegyedik, 's őket látogatya; a' mint is Sz. Mihály' havának 21-dik napján, egyik Uradalmának *Kárász* nevezetű Falujában, T. *Simon Máté*, hajdani Paulinus Urak közzül való Szerzetes', 's ugyan most említett Helységnek Plébánosánál, hogy ennek szerzeti neve' napját annál ditsősebbé tehesse, 's vele született kegyes alázatosságának nyilvánosabb jeleit adhassa, meg-jelent, és ezen nagy érdemű Lelki Pásztort köszöntésével meg-tisztelte. — Meg kell

hell valóban esmérni, hogy ha a' kegyesség, és alázatosság tulajdonai nem vólnának is Fő Pásztor ő Excellentziájának; még is az illetén jó lelkü Atya eránt való le-botsátkozását, mint a' minémű Tisztelendő *Simon Máté* Úr, éppen nem lehetne tsudálni. Mert ez olly Pap, a' ki nem emberi tekintetből, vagy szokásból, hanem valóságos buzgóságból betsüli tisztos hivatallyát, buzgóan teszi keresztyéni kötelességét; a' felebaráti szeretetben nevezetesen, olly különösen ki-jegyzi magát, hogy méltán Egyházi Rend' Tükörének nevezethetik. Sze-meimmel láttam buzgó ájtatosságát; bő kezű alamisnálkodásáról Juhai által tett ditséretét füleimmel hallottam; szemlélttem jámborságát, alázatosságát, 's a' kárvallásokban való békességes türését, a' világi dolgok' meg-vetését, és el-törlött Szerzete' vissza-állításának szüntelen való sohajtását álmélkodva, de ugyan tsak lelki vigasztalással tekintettem. Esméretes lészén sokaknál, ezen példás, és követésre méltó életű Ex-Paulinus Úr, szép munkáiról, melyekből némellyeket nyomtatásban ki-adott. Ezeknek számát mostanság újjakkal szándékozik nevelni, a' Köz-jónak elő-mozdítására, a' mint iparkodásiból, és nappali, 's éjjeli szorgalmatos fáradozásiból élfzre vettem. — Esméretes lészén továbbá, testvér Bátyjáról, Főtisz. *Simon Péter* Szombathelyi tituláris Kánonok, Tsornai Plébános, és V. Esperest Úrról is, a' kinek, magasztalást érdemlő virtusai, 's érdemei nagyok, és számosak. — Adgyon a' Magyarok' Nagy Ura 's Ifene,

Apo.

Apostoli Hazánknak, Gróf *Eszterházy László*hoz, mindenekben hasonló Püspököket; nevellyen *Simon Péternek*, és *Máténak* példás életét, tudományát, adakozását, 's a' több ditséretes tulajdonságaikat követő Lelki Pásztorokat; magokat pedig ezen tisztelt Személyeket, hogy az Úr Isten nagyob. bakra vezérellye, 's hosszú ideig tartsa-meg, szivemből óhajtom. “

Komáromból, Októb. 20-dikán.

„A' szüret, nállunk is, valamint mindenfelé, felette silám leve; a' ki, más esztendőben 60—70 akót szürt, alig juta most 4—5 akóhoz. — A' gabona, felette óltsó. Szebbnél szebb tiszta búzát, 28—30 garason mér e. “

Ef.ék Várának sok esztendőig volt Kommendánsa, Gen. Májor, és a' Therésia Rendjebéli Vitéz B. *Piza*, ezen hónapnak 18-dikán végezte életét.

Debretzenből, Októb. 14-dikén.

„Nállunk, közönségesen szólván, az árpa, zab, tengeri, köles, és búza, tsak felényi bővségben termett, mint az el-múlt esztendőben; és a' körülöttünk lévő határokon is. Szüretünk pedig, igen sovány volt: mert némellyeknek tsak harmad, némellyeknek negyed résznyi mustjok lett, mint a' múlt esztendőben; sőt némellyeknek semmi sem, haza vitték vagy puttonnal, vagy kosárral, a' mi termett. A' kik vagy fösvények, vagy restek voltak, és szőlőjüket el nem fedték; annyi mustot szürtek ellenben, mint

az

az el-múltt bővebb elszendőben. Magam tapasztalásomból tudom, hogy egy valaki, a' mi kertünkben, fedetlen hagyván szőlőjét, 43 tseber mustra kapott, három kapa szőlőjében. A' hegyek, hogy' fognak megvigasztalni bennünket, must' dolgából? a' jövő hetek meg-mutatják.

Már Tiszteletes Tanítóink tellyes számmal vagynak: mert T. *Gál András* Uram *Székellyhidről* bé-jött, és a' múltt Sz. Mihály havának 16-dik napján, elsőben ugyan a' Kis Templomban, azután 30-dikon a' nagyban bé-köszöntött, mind az Elöljáróknak, mind a' köz Népnek tellyes örömökre, és különös nagy kedvessége vagyon mindenek előtt. A' Deák Ifjúság is nagyon szereti, mind ékes szaváért, mind szép tudomány-nyáért. “

Erdély Ország.

Kolosvárról, Okt. 22-dikén.

„Minden órán vége lesz az Országgyűlésének. — Azon Nemes Ember, kinek ügye az Ország' Rendjei előtt folyt vala — bűnösnek találtatott azokban, a' mellyekkel vádoltatott, p. o. hogy testvérjét megölte; hamis papiros pénzt tsinált, és egy haramia Társaságot állított fel.

Erdélyből Okt. 18-dikán

A' napokban haláloza meg Gróf *Bethlen* Gergelyné, született *Nalátszi* Asszony, kit példás tulajdonságaiért az egész Ország szeretett, és betsült.

Frantzia

Frantzia Ország.

A' mostani Nemzet - Gyűlése elvégezte ugyan, hogy Közönséges Társasággá legyen Frantzia Ország; de mi módon? — ennek ki-dolgozására egy különös Deputátziót állított fel, mellynek Tagjai: *Syeyes, Paine Tamás, Brissot, Pethion, Vergniaud, Gensonne, Barerre, Danton*, és *Condorcet* Urak. Ezen utól említett Ur, igen nevezetes Tagja volt az előbbeni Nemzet - Gyűlésének is.

A' Had - Minifter, mindég tsak a' sok pénzt kéri mostanság a' Nemzet-Gyűlésétől; mivelhogy újra — — — nevelődött a' fegyver-viselők' száma: pedig már az előtt is 400,000 prófont - evője volt Frantzia Orzágnak, a' mint t. i. az említett Minifter állította a' Gyűlésben Okt. 12-dikén.

Frantzia Orzágnak hat Minifterei között ketten vagynak már most, a' kik ez előtt Újság-Irók voltak. Eggyik, a' mint tudjuk, *Lebrun*, a' külső dolgokra ügyelő Minifter; a' másik pedig *Garat*, a' ki közelébb tétetett Igazságra ügyelő Ministerré. Ez, néha napján a' *Journal de Paris* neyü Újságot írta.

Dumourier Vezér, Párisba ment a' Seregtől négy napra; — és midőn bé-lépett volna Okt. 12-dikén a' Nemzet - Gyűlésébe: nagy örömmel fogadtatott.

Hogy

Hogy a' hadi költségeket annál könnyebben meg-birhassa a' Közöns. Társaság: mind el-adatnak már most a' ki-költözött Frantziáknak jószágaik, mellyek, mint tudjuk, el vóltak foglalva egy darab időtől fogva a' Státus' számára. — Mivel mindazáltal az efféle jószágokban, drága Könyvtárok (Bibliothekák), 's képeknek, vagy természeti dolgoknak, és egyéb efféléknek jeles gyűjteményei is találtnak: tehát ezekre nézve, eleibe terjesztette *Guyton* Úr, Okt. 10-dikén a' Gyűlésnek, hogy nem kellene azokat még most el-adatni. — Helybe hagyta ezen fel-tételt a' N. Gy., 's végzést hozott rólla.

Hadi Környüállások.

Hirével esvén Pápa ő Szentségének, hogy az Olasz Országi vizeken, fegyveres Frantzia hajók járkálnak: el-küldötte mindjárt Okt. 11 dikén a' Kintstárnokját *Civita-vecchiába*, olly hagyomással, hogy az oda-való ki-kötő helynek óltalmára, minden szükséges készületeket tétessen-meg haladék nélkül. Egyfzersmind, tilalmazó parantsólatot adott-ki mindenfelé a' maga Tartománnyaiban, mellynek ereje szerént, nem szabad ki-vinni többé azokból semmiféle eleséget.

Custine Frantzia Generális, a' ki *Spira*, és *Vormátzia* Városaitól, kemény fenyegetések alatt sok pénzt ki-tsikart, Okt. 18-di.

dikán *Moguntzia* (*Maintz*) Városánál termett: a' maga Seregével véletlenül, és Okt. 19-dike' éjféliakáján ágyúztatni kezdette azt. A' Város, három nap védelmezte magát; de látván az Ellenség' nagy erejét, kéntelenülletett annak Októbern. 21-dikén kapukat nyitni. — A' benn volt Örizet, szabad elmenetelt nyert.

Trierből azt irták Okt. 11-dikén, hogy *Thionville* Vára' ostroma félbe szakadt; 's ugyan azért nagyon félnek a' *Trieriek*, hogy a' *Thionville* Várábéli Örizettől, sok nyughatalanságokat fognak szenvedni a' télen által.

A' *Starlouis* Várábéli Frantzia Örizet, min-kutánna *Wadengassen* nevezetű Apátúrságot egésszen ki-rablott volna; Okt. 11-dike előtt néhány napokkal hasonlóképpen bánt *Enzheim* nevű Prépostsággal is, melly az említett Apátúrsághoz tartozik. — Azt reménylették a' Frantziák, hogy kezekre keríthetik az *Enzheimi* Prépostot; de ez élt a' gyanú-perrel: azért is jókor el-vette magát szem elől.

A' *Hessenkasseli* Landgráf, a' ki maga vezette volt *Páris* felé hat ezerből álló Seregét, Októbernek 16-dikán vissza tért *Kasselbe*.

Hollandiában, meg-kettőztette mostanság a' *Politzáj* a' maga szemességét.

Verdün

Verdün (Verdunum) Városa, Okt. 14-dikétől fogva ismét a' Frantziáké. — —

— — — — —
— — — — —

Monachiumban lévő Követje a' Tsász. 's Kir. Felségnek, egy Irást adott-bé a' *Baváriai 's Palatinátusi* Választó Hertzeg' Minisztériumának Okt. 14 dikén, mellyben panaszlotta, hogy midőn *Spirából Manheimba* akarták vinni Tisztjeink, bátorságnak okáért a' hadi Kaszát, és az Ispotályt, sok ideig nem eresztették-bé őket a' *Manheimiak*; 's a' t.

*

**

Egy Magyar Utazó, következő értelmű Levelét útasította hozzánk *Geneva (Genf)* Városából, Okt. 16-dikán. „Három kis táborban vagynak ezen Város alatt a' Frantziák, $1/2$, $3/4$, és $6/4$ óránnyira. Az egész Város fegyverben vagyon. Hatszor, 's hétszer is bé-zárják napjában a' kapukat. Az idegeneknek, 24 óránnyi időnél nem engedtetik több, a' benn való maradásra. Én még is hatvan órára kaptam engedelmet, melly már öt óra múlva el-telik. — Igen fe-

feles számmal vagynak itt, a' Frantziákhoz szító Polgárok; kiknek mivel nagyon utánok vetette a' Magistrátus a' keleptzét: egy közölök ma reggeli két órakor a' *Rhone* (*Rhodanus*) vizébe ugrott. Hólnap temetik. — A' Frantziákra nézve, sokat bíznak az Anglus Minifterhez a' Genevai Elöljárók.

A' *Helvétziai* Kántonokról azt irhatom, hogy némellyek közölök hajlanak a' Frantziákhoz, némellyek nem; sőt nem tsak nem hajlanak, hanem még ellenségeskedésre mutató készületeket is tesznek; melly dolgot meg-értvén a' Frantzia Nemzet-Gyűlése, Bízatosokat küldött annak meg-vissgálása végett a' fzélekre. “

Oda hagyván *Genevát* a' fenn említett Magyar Utazó, ezt írta mindjárt *Szabaudiából*: „Ezt a' Tartományt egészen el-foglalták a' Frantziák; a' *Cenis* hegyi szoros járásig (passzusig). Ennek a' passzusnak túlsó tövében fekvő *Lans le Bourg* Városotskában mulattam volt én most két hónapja. “ —

Elegyes Tudósítások.

A' *Nápolyi* Királyi Udvarnak érteséresvén az el-égett *Brukkiak'* szerentsétlensége, nem tsak sajnálkozása által mutatta-meg, ezen kárvallottak' sorsán lett szives megindulását; hanem voltaképpen is kívánt rajtok segíteni. Iratott t. i. mindjárt a' Béts.

Bétsben lévő Követjének *M. Gallónak*, hogy számlállyon - ki tiz ezer forintot a' számokra. Böltsen tudják ugyan is azt a' *Nápolyi Felségek*, hogy a' valóságos könyörületesség, adásban áll; és hogy annak, ügyefogyott Ember - Társaink eránt való megbizonyítását, valamint a' Vallás, úgy a' Nemzet' különbsége sem akadályoztathatja meg.

Említettük vala, hogy az *Alt und neue Welt* (*Ó és új Világ*) nevű Darabnak, Okt. 20-dikán lett másodszori jádzása' alkalmatosságával, a' mi bé - ment a' Teátrum' Kasszájába: azt a' szegény *Brukkiaknak* ajándékozta ő Ts.K. Felsége. — Ki gondolná, mennyi pénz került - ki a' Teátrum' Kasszájából? — 1639 forint 49 kr. — Kiváltképpen való módon nevelte ezen summát, az ő Felségek', és a' Fő Hgek' adománnya.

J e l e n t é s e k.

 Véber Simon Péter Úr, Pozsonyi Könyvnyomtató jelenteti általunk, hogy sok Hazafiak' ösztönözéséből, szándékozik egy Társaság, mind a' Históriakat tanuló Ifjúság' kedvéért 's hasznáért, mind pedig a' Haza' ditsőségére is, bővebben ki - adni Deákul, a' Magyar Nemes Familiáknak Históriajokat, mint *Bélben*, vagy *Vágnerben* találtatik. — Kérettetnek azért, és serkentetnek mindenek, kiknek alkalmatosságok vagyon ezen szándé-

déket elő-mozdítani, hogy a' mit saját Nemzettségek' ditsőítésére közönségessé kívánnak tétetni; p. o. kik lettek legyen az ő Eleik közzül, ez vagy amaz Egyházi, Polgári, vagy Katonai méltóságban helyezetttek, 's mitsoda szolgálatokat tettek azok a' Hazának, és a' Királynak 's a' t. akár magyar, akár deák nyelven közöllyék a' fenn meg-nevezett Hazafival Újj Elzrendőig.

* *

* *

* *

Ns Fűskuti Landerer Mihály Úrnál Posonyban, Pesten, és Kassán, több más könyvek között, im e' következő új könyvek is találatnak!

Somogyi P. Idvességes Múlattság, az az, kérdések, és feleletek, az Anyafzentegyházban előforduló dolgokról, és ájtatosságokról. 8-ad rétben. Pesten 1792. 1 forint.

Castellionis Sebastiani Dialogorum Libri quatuor, quos postrmo ipse recognovit: argumenta singulis Dialogis praeposuit, et sententias subiecit, ex quibus pueri discant officium, id est: quid imitandum sit, aut declinandum. 8 Posonii 1792. 30 kr.

'Sebők József, húfzoneggy erköltsi Prédikátziók, mellyeket frantzia, és német Nyelvekből Magyarra fordított. 8-ad rét. Kassán. 1 for.

Suhányi Franc. Xav. Origo et Progressus Ruinae Regnorum. 8-ad rét 1792. 36 kr.

Böls

Bólts Salamonnak utolsó Szavai, a' mellyek
irattattanak a' Prédikátori Könyvnek XII-dik Ré-
szében, német nyelvből magyarra fordított 'Sebők
Jósef. 8-ad rét. 1792. 45 kr.

Palma, Notitia Rerum Hungaricarum. Pars III.
Nagy 8-ad rét. Pesten. 4 for.

Belii Math. Compendium Hungariae Geogra-
phicum. Editio quarta auctior, et correctior. 8-ad
rét. 1792. 51 kr.

Mátyus orvos Doktor' ó és új Diaetetikája.
Ötödik Rész, nagy 8-ad rét. 1794. 2 for. Mind az
öt rész 7 forint.

Német Mihály, Sövényházi Plébános, a' Selyem
Juhokról. 8-ad rét. 1792. 36 kr.

Csapó orvos Doktor' új füves és virágos kertje,
második nyomtatás. Nagy 8-ad rétben 1792.
1 forint 15 kr.

Orvosló Könyvetskéje 8. rét. 1792. 51 kr.

Takáts Ádám' hufzonót halotti Prédikátiói. I.
Rész. nagy 8-ad rét. 1792. 30 kr.

Articuli Diaetales Budenses Anni 1792. 8-ad
rétben, 12 kr.

Articuli Diaetales (novellares omnes), utpote
ab anno 1715, usque ad annum 1792. 2 for.

Décsy Antonij Historia approbata de ortu, pro-
gressu, fatis, mutationibus, reformationibus, ictis,
et Legislacionibus Jurisprudentiae Hungaricae. 2-dik,
3-dik, és 4-dik Rész 1792. 1 forint. Az első Rész
külön 30 kr.

Klein

Klein (Ephraimi) Specimen enucleationis Grammaticae Hungaricae, in usum Juventutis scholasticae, editio secunda. 8-ad rétb. 1792. 30 kr.

Etelka' Történetei, II. Rész, 12 képekkel. Nagy 8-ad rét. 2 for.

Az Arany Peretzek. nagy 8-ad rét: 1 for. 30 kr. (mind a' kettőnek, Tifz. Prof. Dugonits András Ur a' Szerzője).

Sturm Kristóf', és Tiede János' Istennel való Társalkodása, a' reggeli és estvéli órákon az ez-tendőnek minden napjaira. Nagy 8-ad rétb. II. Rész. 4 forint.

Siegvárt' Klastromi Történetei. II. Rész. 2 for.

Bernolak Antonii Grammatica Slavica, ad usum Juventutis scholasticae. 8-ad rétb. 40 kr.

*
* *

* *
*

*
* *

A' múltt postán küldött R r árkusnak 618-dik oldalán e' helyett : Okt. 4-dikén, kell olvasni: Okt. 14-dikén. — E' helyett pedig : Sept. 11-dikén, kell olvasni: Okt. 11-dikén.

